

การให้คำแนะนำการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียกับแหล่งกำเนิดมลพิษริมคลองแสนแสบ

เรียบเรียงโดย ส่วนน้ำเสียชุมชน

นางสาวชลลทิพย์ รัตสุข

นางสาวพัชราภรณ์ ธรรมบำรุง

การเติบโตทางเศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในปัจจุบันส่งผลให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหามลพิษทางน้ำ แหล่งกำเนิดมลพิษซึ่งอยู่บริเวณริมน้ำ มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสภาพปัญหาดังกล่าวโดยมติที่ประชุม ครม. เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 เห็นชอบในหลักการให้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมทั้งในคลองแสนแสบและบริเวณโดยรอบให้สะอาดภายใน 2 ปี โดยการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร กรมควบคุมมลพิษ กรมชลประทาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมประชาสัมพันธ์ กรมเจ้าท่า และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้คลองแสนแสบสะอาดภายใน 2 ปี

กรมควบคุมมลพิษในฐานะหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กำกับดูแลระบบบำบัดน้ำเสียให้มีการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมเพื่อให้ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ได้มีโครงการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษริมคลองแสนแสบ เพื่อควบคุมการระบายน้ำทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อม โดยการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 บริเวณริมคลองแสนแสบและคลองสาขา เพื่อฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพน้ำในคลองแสนแสบให้สะอาด น้ำไม่ดำเน่าเสีย ไม่มีสิ่งปฏิกูล และมีคุณภาพน้ำตามค่ามาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อสนับสนุนให้คลองแสนแสบมีคุณภาพน้ำดีขึ้น สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการเพื่อให้คลองแสนแสบสะอาดภายใน 2 ปี ตามนโยบายของรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

กรมควบคุมมลพิษมีโครงการ “ให้คำแนะนำเชิงลึกในการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษที่คุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐาน” โดยส่วนน้ำเสียชุมชน สำนักจัดการคุณภาพน้ำ ร่วมกับ ศูนย์ช่วยเหลือให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม และ ฝ่ายตรวจและบังคับการ ลงพื้นที่ตรวจสภาพการทำงานจากระบบบำบัดน้ำเสีย และให้คำแนะนำการจัดการน้ำเสียในเบื้องต้นกับแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่ริมคลองแสนแสบที่มีผลการตรวจสอบน้ำทิ้งไม่เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีแผนการดำเนินการกับแหล่งกำเนิดมลพิษทั้งสิ้น 30 แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ โรงแรม จำนวน 4 แห่ง และอาคารชุด 2 แห่ง (ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน 2560)

จากการลงพื้นที่ให้คำแนะนำดังกล่าวพบว่าแหล่งกำเนิดมลพิษมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียในภาพรวม ดังนี้

ปัญหาทางด้านเทคนิค

- 1) พบตะกอนลอยบริเวณผิวหน้าของถังตกตะกอน
- 2) ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตรวจสอบ กับผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทั้งของสถานประกอบการไม่ค่าไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ต่างกัน

ปัญหาด้านการปฏิบัติงาน

- 1) น้ำเสียบางส่วนที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมภายในสถานประกอบการไม่ถูกรวบรวมเข้าระบบบำบัดน้ำเสีย
 - 2) น้ำเสียที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย มีปริมาณใกล้เคียงกับความสามารถในการรองรับน้ำเสียของระบบฯ ที่ออกแบบไว้ ประกอบกับโครงสร้างระบบบำบัดน้ำเสียอยู่ใต้ดิน และมีพื้นที่จำกัด ทำให้การปรับปรุงแก้ไขระบบฯ ในระดับโครงสร้างทำได้ยาก
- 1) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย
 - 2) แหล่งกำเนิดมลพิษบางแห่งก่อสร้างและดำเนินการมานานแล้ว ไม่สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับแผนผัง และรายละเอียดการทำงานของระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เพื่อใช้ในการบริหารจัดการระบบฯ ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปที่ 1 การสำรวจและตรวจสอบการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย

คำแนะนำ/แนวทางการแก้ไขเบื้องต้น

- 1) ควรพิจารณาทำความสะอาดบ่อตกตะกอนอย่างสม่ำเสมอ
- 2) พิจารณาเพิ่มจำนวนตะกอนในบ่อเติมอากาศโดยเพิ่มอัตราการสูบตะกอนย้อนกลับ และควบคุมการระบายตะกอนส่วนเกินออกจากระบบฯ ให้ระบบมีประสิทธิภาพในการบำบัดมากขึ้น
- 3) ควรตรวจวัดค่า DO, SV₃₀ และ MLSS ในบ่อเติมอากาศ และตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องเติมอากาศ บำรุงรักษาเครื่องเติมอากาศให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ
- 4) แนะนำให้ตรวจสอบตัวอย่างน้ำก่อนเข้าระบบ และน้ำที่งอกจากระบบ โดยวิเคราะห์พารามิเตอร์ตามที่มาตรฐานกำหนด เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบฯ

รูปที่ 2 การสอบถามข้อมูลและการให้คำแนะนำในการดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย

สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ จะดำเนินการลงพื้นที่ให้คำแนะนำตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียกับแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่ริมคลองแสนแสบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แหล่งกำเนิดมลพิษสามารถบำบัดน้ำเสียได้อย่างเหมาะสมและมีผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทั้งเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการเพื่อให้คลองแสนแสบสะอาดภายใน 2 ปี ตามนโยบายของรัฐบาลตลอดจนสามารถนำไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ริมคลองแสนแสบอย่างยั่งยืนได้ในที่สุด